

Beste lezer,

De een werd lid van de studiekring uit de behoefte om iets met je brein te doen. De ander wilde iets van een verplichting voelen nu de druk van een baan er niet meer is. We spraken met twee deelnemers van de kring in Enschede.

Verder in deze PlatformPost:

- Voorzitten zonder hamer
- Raden maar
- Cor is weer opgekrabbeld
- In gesprek met studiekringstarter Elvire Derks

Van vijf naar twaalf deelnemers

Na coronadip draait kring weer als vanouds

De studiekring in Enschede was op sterven na dood. Tijdens en na de coronapandemie hield de een na de ander het voor gezien. Met slechts een handjevol deelnemers leek het einde in zicht, maar de kring beleefde een wederopstanding. Inmiddels telt de groep twaalf deelnemers.

Joke (links) en Annet: blij dat we zijn gebleven

Joke Delbrügge was tot een jaar geleden de contactpersoon van de kring. Ze vroeg zich af of ze echt wel wilde blijven toen er nog maar vijf deelnemers over waren. “Ik dacht: dit wil ik niet. Met zo weinig mensen is het moeilijk om elke keer weer een thema op de agenda te zetten. Daar komt bij dat niet iedereen een bijeenkomst voorbereidt.”

Annet Müller, die Joke begin vorig jaar opvolgde als contactpersoon, had ook haar twijfels. “We zaten er verschillend in, we waren geen homogene groep.” Toch hield Annet het vol om elke twee weken aan te schuiven. Net als Joke is ze min of meer tegen beter weten in gebleven.

‘iets met mijn brein doen’

Dat Joke en Annet het hebben volgehouden ligt misschien wel in het verlengde van het motief waarom ze zich ooit hebben aangemeld. Voor Annet was dat het “niet vrijblijvende” karakter van de studiekering. Vroeger voelde ze de druk van haar baan. Nu ze niet meer werkt voelt Annet dat als een gemis. “Door de studiekering ervaar ik iets van een verplichting. Je moet er naar toe, ook als er iets wordt besproken wat misschien niet in je straatje past.”

Toen Joke met pensioen ging paste ze op haar kleinkinderen en ging zingen in een klassiek koor. “Maar ik wilde ook iets met mijn brein doen. Ik betrapte me erop dat ik de krant steeds minder ging lezen. Sinds ik in de studiekering zit volg ik het nieuws weer helemaal.”

Annet en Joke zijn achteraf blij dat ze hebben volgehouden. Het geduld werd beloond, in de tweede helft van vorig jaar druppelden de aanmeldingen weer binnen. Hoe verklaren ze dat? Annet: “Veel hangt van de bibliotheek af. De vorige contactpersoon deed er niet veel aan. Maar haar opvolger Marcel Bok is veel meer

betrokken. Er liggen weer flyers in de bieb en de studiekring wordt vermeld op de website.” Ook verscheen een stukje in een huis-aan-huisblad.

Nu ook mannen

Dankzij de nieuwe deelnemers kwam er ook inhoudelijk meer beweging in de groep. Niet zelden stond er niets op de agenda en bleef het bij een of twee actualiteitenrondjes. Nu er meer leden zijn die een bijeenkomst voor hun rekening willen nemen, worden geregeld thema's geagendeerd waar de groep een hele of halve bijeenkomst mee bezig is.

Ongekend voor de Enschedese kring is dat nu ook vijf mannen deelnemen. Toen de kring begon waren alle dertien deelnemers vrouw. Joke en Annet vonden en vinden dat niets (beide zeggen dat het misschien komt omdat ze vroeger in een gezin met alleen maar broers zijn opgegroeid).

Het Platform Studiekringen50plus is in de woorden van Annet en Joke “ver weg”. Annet: “Toen we maar met enkele vrouwen waren overgebleven hebben we contact met het Platform gevraagd hoe het toch kan dat we in een stad met 160.000 inwoners zo weinig deelnemers hebben. Met alle respect, het Platform kon niets voor ons doen.”

Joke ziet wel iets in een experiment dichterbij door bijvoorbeeld eens per jaar bijeenkomsten te houden met kringen in de buurt. “Je zou dan een onderwerp op de agenda kunnen zetten dat zich leent voor een grotere groep.”

Tips voor gespreksleiders

'Voorzitters moeten van mensen houden'

Ben je wel eens gespreksleider in je studiekring? En vraag je je af hoe je het er vanaf hebt gebracht? En wat je hebt geleerd voor de volgende keer. Voor wie behoefte heeft aan handvatten is er een boekje waarin twee beroepsvoorzitters vertellen over hun ervaringen als gespreksleider. *Voorzitter! De kunst van voorzitten zonder hamer* geschreven door journalist Margriet van Lith.

De auteur interviewde Alexander Rinnooy Kan en Gerdi Verbeet. Die laatste was onder andere voorzitter van de Tweede Kamer en het Nationaal Comité 4 en 5 mei. Rinnooy Kan is voorzitter geweest van de werkgeversorganisatie VNO-NCW en de Sociaal Economische Raad.

Voordeel mee doen

Het boekje is in 2014 verschenen, maar onlangs in bewerkte vorm weer in de handel gebracht. Aanleiding is dat de vergaderpraktijk sinds de pandemie op de schop ging door de opkomst van online-vergaderen.

Wat kunnen we leren van deze beroepsvoorzitters? Is het leiden van kringbijeenkomsten niet heel iets anders dan het voorzitten van vergaderingen in politiek Den Haag en de ‘polder’. Immers, daar gaat het anders dan bij ons om het nemen van besluiten? Maar (onzekere) amateur-voorzitters kunnen hier en daar hun voordeel doen met de tips van beide professionals. Misschien niet alleen voor de studiering, maar ook voor een andere voorzittersrol in het rijke Nederlandse verenigingsleven. Want, zo schrijft Van Lith: we zijn een vergaderland. “Iemand die niet vergadert hoort er niet bij.”

Goed begin is het halve werk

Een van de tips waar je als gespreksleider in studieringen je voordeel mee kunt doen is aandacht voor de opening. Rinnooy Kan heeft geleerd om van te voren na te denken over een aantrekkelijk begin. “Om de aanwezigen meteen al het gevoel te geven dat ze niet voor niets zijn gekomen.”

Verbeet: “Ik doe mijn best om iets leuks van de opening te maken.” De doorgewinterde voorzitters vergelijken de opening met de lancering van een raket: als die niet meteen op koers ligt, dwaalt hij steeds verder af. “Dan is de sfeer niet goed en raken de aanwezigen verveeld”, zegt Rinnooy Kan. “Een goed begin activeert het groepsgevoel.”

Voorzitter staat onder druk

Gespreksleiding kun je volgens Rinnooy Kan leren. Laat dat nu net een onderdeel van de studieringen zijn. Maar hij zegt ook dat niet iedereen even geschikt is als voorzitter. “Er wordt wel iets van je verwacht. Je moet voortdurend goed opletten, je staat onder druk. Als je zoiets niet kunt of wilt,

moet je er maar niet aan beginnen. Sommigen vinden het prettig om voorop te lopen, anderen houden er meer van zich te schikken. Die laatsten kunnen beter geen voorzitter worden.”

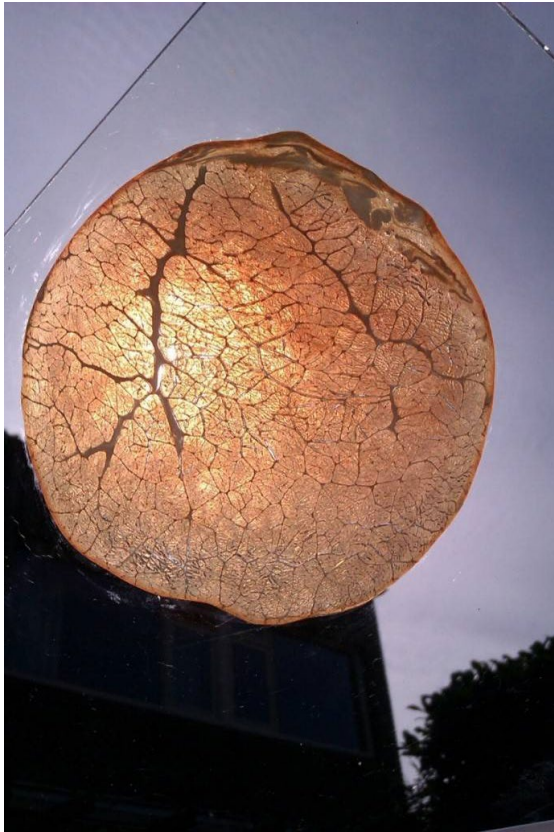
Voor een laatste greep uit het boekje een inzicht van Verbeet: “Je moet (als voorzitter) van mensen houden. Je moet met de meest uiteenlopende types overweg kunnen en bij allemaal op de juiste knop drukken. (...) Een voorzitter die voortdurend zelf aan het woord wil zijn, die zeer aanwezig is, dat werkt niet. Je moet jezelf kunnen relativeren.”

Voorzitter! is een uitgave van Nijgh & van Ditmar; ISBN 978 90388 1153 6

Raden maar

Het is geen lampenkap en het is geen...

De twee studiekringen in Apeldoorn waarvan Jan Vreugdenhil deelnemer is, stonden tijdens de kerststop niet helemaal stil. Jan stuurde deze door hem zelf gemaakte foto naar zijn medekringleden met de vraag wat de afbeelding voorstelt.

In Jans mailbox verschenen onder andere deze (foute) antwoorden: een doorsnede van een plant, een insectenooi en een lampenkap.

Het goede antwoord zat er niet bij. Jan hield de kringen even in spanning, hij onthulde de oplossing in de eerste bijeenkomst in het nieuwe jaar. En wij, beste lezers, moeten een maand geduld hebben. In de PlatformPost die 30 maart verschijnt, laat Jan weten wat afbeelding voorstelt.

Uiteraard staat de mailbox van de redactie open voor lezers die het goede antwoord denken te hebben.

Reacties uit Apeldoorn zijn uiteraard buiten mededinging. Bij gebrek aan een prijzenpot moet(en) de winnaar(s) het doen met de eer.

Column

Na de val

Cor Snijders

Na de studiekering enkele keren te hebben gemist is het een plezier weer binnen te stappen. De kringleden kijken verwonderd op, door alle nare berichten hadden ze mij nog niet verwacht. Er klinkt bijna applaus.

De gespreksleider vraagt me mijn verhaal te doen. Ik vertel over twee weken moeizaam voortbewegen met veel pijn en het geleidelijke herstel daarna. Maar ook dat ik hier net met de fiets naar toe was gekomen. Dat zegt wel iets.

Mijn ervaringen maken als vanzelf verhalen los over wat ieder van ons op dit gebied heeft meegemaakt. Dat is nogal wat en in bijna alle gevallen is een val in of rond het huis de oorzaak.

De gespreksleider kijkt naar de klok, er staat een presentatie op het programma. Maar dan wordt de koffiekar al binnengereden. Anders dan gebruikelijk zijn de kopjes al ingeschonken, de koffie is aan de lauwe kant. Onvermijdelijk pauzeren we dan maar meteen.

Eindelijk is het de beurt aan het onderwerp van deze keer: het onderwijs. Het is geen minuut te vroeg, want wie heeft daar geen ervaring mee?

De vraag wordt gesteld hoe de vergelijking met het onderwijs van nu uitvalt met die van vroeger. De gedachtewisseling die dat losmaakt is bijna een presentatie op zich. Zoals mijn ervaringen met de val dat ook al waren.

Oprichting nieuwe kringen

'Mensen vinden het spannend'

Het Platform wil er in 2023 rond de dertig studiekringen bij krijgen. Dat betekent dat het wel eens een druk jaar kan worden voor de vier 'starters', Platformleden die nieuwe kringen begeleiden in de oprichtingsfase. Bestuurslid Elvire Derks coördineert het werk van het startersteam. Ze is zelf ook een van de starters. "Hartstikke leuk werk", zegt Elvire.

In 2010 zette Elvire voor het eerst een studiekekring op

Voor veel lezers moet Elvire een bekende zijn, want de afgelopen vijf jaar heeft ze tien kringen geholpen bij de oprichting. “Die bestaan nog allemaal”, zegt Elvire voldaan. Eerder, in 2010, was ze al betrokken bij de oprichting van een kring in Zeist.

Hoe komen nieuwe kringen tot stand?

“Het begint met informatiebijeenkomsten die het Platform houdt voor programmamedewerkers van de bibliotheken. Daar zijn ook medewerkers met een soortgelijke rol in het welzijnswerk welkom, want ook andere instellingen dan bibliotheken kunnen kringen opzetten. Het komt tegenwoordig vaker voor dat bibliotheken en welzijnsorganisaties op sommige terreinen samenwerken.

“We proberen de deelnemers in de informatiebijeenkomsten enthousiast te maken om in hun eigen instelling kringen op te richten. De betekenis van deze medewerkers kan moeilijk overschat worden, want zij zijn het die het initiatief moeten nemen om een kring op te zetten en deelnemers te zoeken.” Komende maand staan twee van deze bijeenkomsten op het programma, in IJsselstein en Apeldoorn (zie voor bijzonderheden de agenda elders in deze PP).

Hoeveel belangstellenden moeten er zijn om een kring op te richten?

“De ervaring leert dat er vaak heel wat mensen op afkomen die wel

nieuwsgierig zijn, maar zich uiteindelijk niet willen aansluiten bij een studiering. Daarom hanteren we de regel dat er minstens tien aanmeldingen moeten zijn om het te proberen.

“Ze worden dan uitgenodigd voor een eerste bijeenkomst. Daarna kunnen de aanwezigen aangeven of ze écht aan de kring willen deelnemen. Als er niet meteen genoeg kandidaten zijn, volgt er soms tweede bijeenkomst. Vaak werkt het namelijk als belangstellenden in hun eigen omgeving naar andere deelnemers zoeken.”

Hoe gaat het dan verder?

“Als minimaal tien mensen willen deelnemen, kunnen we met een kring beginnen. Dat houdt in dat eerst drie bijeenkomsten worden gepland waarbij zowel de starter als de begeleider van de bibliotheek of welzijnsinstelling aanwezig is.”

Hoe ervaar je die bijeenkomsten?

“Je merkt dat mensen het spannend vinden. Vrijwel niemand kent elkaar, maar sommigen hebben elkaar wel eens zien fietsen of komen elkaar tegen bij Albert Heijn. Elke keer weer boeiend om mee te maken.

“Altijd een lastig punt is de bespreking van een voorbeelddocument waarin staat hoe je in je kring netjes met elkaar omgaat. Je moet daar streng in zijn, want iedereen moet zich veilig voelen. Maar ik kan ook gemakkelijk streng zijn, want ik ben er maar tijdelijk.”

Je bent bij de oprichting van tien kringen betrokken geweest. Zie je vooral overeenkomsten of vooral verschillen?

“Geen kring is hetzelfde. Alleen al door de samenstelling; zijn het overwegend vrouwen of mannen of is het gemengd. Heel interessant zijn regionale verschillen. In Dokkum gaat het er bijvoorbeeld heel anders aan toe dan in Spijkenisse. In het Westen is het allemaal wat zakelijker, maar in de Achterhoek voel je de noaberschap. Ze hebben het er niet over, maar het is er wel.“

Wat is de rol van de begeleiders als kringen eenmaal draaien?

“Op de achtergrond aanwezig zijn als contactpersoon en als vraagbaak van de organisatie waar de kring bij elkaar komt. Ze zijn bijvoorbeeld ook degenen die zo nodig apparatuur regelen. Ook wordt met de begeleider een of twee keer per jaar geëvalueerd hoe de kring draait. Loopt het goed? Is het gewenst dat er nieuwe deelnemers worden geworven? Kortom, de begeleiders hebben een belangrijke rol bij de continuïteit van de studiering.”

Wil je een kring oprichten? E-mail naar starters@studiekringen50plus.nl

Kopij?

Sluitingsdatum voor de volgende PlatformPost is **dinsdag 21 maart**.

De volgende PlatformPost verschijnt op **vrijdag 31 maart**.

Wilt u ervaringen uit uw studiekring via de PlatformPost delen? Of heeft u tips of inspiratie voor andere kringen? Laat het ons weten.

[Stuur een e-mail](#)

Agenda:

2 maart, Zwolle: informatiebijeenkomst voor gegadigden voor een op te richten kring. Stadkamer Stadshagen, Werkerlaan 1b. Aanvang 13:30 uur.

8 maart, Apeldoorn: informatiebijeenkomst voor gegadigden voor een op te richten kring. Bibliotheek Coda, Vosselmanstraat 229. Aanvang 13:30 uur.

27 maart, IJsselstein: informatiebijeenkomst voor gegadigden voor een op te richten kring. Bibliotheek, Overtoom 7. Aanvang 13:30 uur.

Wilt u de informatie van deze PlatformPost doorgeven aan uw mede-studiekringleden? En hen erop wijzen dat zij zich ook aan kunnen melden voor de PlatformPost? Bedankt!

de Bibliotheek

Wil je je afmelden voor alle nieuwsbrieven? [Klik op afmelden](#).

Wil je deze nieuwsbrief niet meer ontvangen? Kies dan voor [profiel updaten](#).

Copyright © 2023 Rijnbrink - Alle rechten voorbehouden.